

Functional Analysis and Treatment of Arranging and Ordering By Individuals with an Autism Spectrum Disorder

Nicole M Rodriguez, Rachel H Thompson, Kevin Schlichenmeyer, Cory S Stocco,
JABA, 2012

באדיבות סנדרה אנטוניב

התנהגויות כפייתיות וחזרתיות נפוצות אצל ילדים על הספקטרום וזהות טופוגרפית להתנהגויות של מטופלים אשר אובחנו עם הפרעה טורדנית-כפייתית (OCD). אחת הגישות היעילות לטיפול בהתנהגויות מסוג זה מציעה לפתח התערבות בהתבסס על הפונקציה של ההתנהגות.

מטרת המחקר: שימוש במודל הערכה פונקציונאלית להערכה וטיפול בהתנהגויות סדר וארגון כפייתיות-טורדניות.

משתתפים (1): ג'ים- בן 15, מאובחן עם PDD. התנהגות המטרה שלו כוללת סדר, ארגון והזזת פריטים ממקום למקום, השענת פריטים אחד על השני/ על הקיר. (2) רוס- בן 13, מאובחן עם ASD. התנהגות מטרה – סגירת מגירות, דלתות, צנצנות וספרים. (3) כריסטי- בת 15, מאובחנת עם ASD. התנהגות המטרה כוללת תלישת סיבים ומוך מבגדים, הרמת לכלוכים.

מהלך: ההשערה היא כי אצל כל המשתתפים מדובר בהתנהגויות חזרתיות וכפייתיות שחוזקו אוטומטית. החוקרים בדקו הופעת התנהגות מטרה בשלושה תנאים שונים +תנאי ביקורת:

1. **תשומת לב**- החוקר שהה בחדר עם כל אחד מהמשתתפים. לרשותם הוצגו בחדר שני פריטים שבסבירות גבוהה יפיקו חיזוק אוטומטי זהה לזה המופק מהתנהגות המטרה. בנוסף, החוקרים בדקו נבדק האם ההתעסקות בפריטים תשמש כהתנהגות חלופית להתנהגות המטרה. ניתנה תשומת לב (נאמר: "מספיק" או "אין צורך לסדר" או "עזוב/עזבי את זה") לאחר כל הופעת התנהגות מטרה (FR1).

2. **בריחה**- תנאי לבדיקה האם התנהגות המטרה מופיעה כדי להימנע מפעילות פחות מועדפת. מיד לאחר הופעת התנהגות המטרה החוקר סיפק 30 שניות הפסקה ממטלה.

3. חוסר אינטראקציה - תנאי שבודק האם התנהגות המטרה מופיעה כתלות לאי מתן תשומת לב. מטעמי בטיחות הנבדקים לא נשארו לבדם, החוקר נכח בחדר אך לא יצר אינטראקציה עם הנבדק.

4. תנאי בקרה - לא הוצגה דרישה וכל 30 שניות ניתנה תשומת לב ללא קשר להתנהגות. במידה והופגנה התנהגות מטרה מתן תשומת הלב נדחה ב- 5 שניות נוספות.

בהתבסס על התוצאות, בוצעה הערכה פונקציונאלית ונבנתה תכנית התערבות אינדיבידואלית עבור כל אחד מהנבדקים.

חבילות טיפול יעילות להפחתת התנהגות המטרה עבור כל אחד מהמטופלים:

- גים - חשיפה לשני פריטים להתאמה + רמז + חסימת תגובה במשך 2 שניות + חשיפה ממושכת לשני פריטים אותם יוכל לסדר בצורה נאותה. חשיפה ממושכת לפריטים וסידורם חוזקו אוטומטית וכתוצאה רמת התנהגות המטרה ירדה.
- רוס - חסימת תגובה לסירוגין (כל 3 מתוך 4 הופעות של התנהגות המטרה) + חשיפה לשני פריטים להתאמה.
- כריסטי - הכחדה + חשיפה לשני פריטים להתאמה + חיזוק על עניין במשימה. אצל כריסטי לא התאפשרה חסימת תגובה כיון שהפגינה התנהגות אגרסיבית כלפי החוקר וכלפי עצמה בחסימת תגובה. בוצעה הכחדה ע"י החזרה מיידית של הרהיט שהוזז למקומו / מניעה פיזית להזיזו.

דיון ומסקנות: הערכה פונקציונאלית הכרחית לבניית תכנית טיפול מיטבית והממצאים המתקבלים מההליך תורמים להבנת הפונקציה המשמרת את התנהגות הבעייתית. במחקר ראינו כי שילוב של הכחדה בחבילת הטיפול מביא לתוצאות הטיפול היעילות ביותר. מטרת ההתערבות הייתה ניתוק הקשר בין ההתנהגות למחזק האוטומטי שלה. התנהגות התאמת הפריטים לא שימשה כהתנהגות חלופית להתנהגות המטרה, יחד עם זאת בחשיפה ממושכת ההתנהגות הנאותה החלה לקבל חיזוק אוטומטי.

מחקרים עתידיים: כיום קיימים מעט מחקרים הבוחנים התנהגויות חזרתיות. מדובר בהתנהגויות אשר להן תוצאות שליליות ואף אלימות במקרה שמנסים למנוע מהמתנהג לעסוק בהן. מעניין יהיה לבחון לעומק את הנושא במחקרים עתידיים.